

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

ȘEDINȚA COMUNĂ A CONSILIULUI FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE" ȘI A SENATULUI UNIVERSITĂȚII "SPIRU HARET"

Luni, 19 iulie a.c., s-au desfășurat lucrările ședinței comune a Consiliului de conducere al Fundației "România de Mâine" și a Senatului Universității "Spiru Haret". Au participat reprezentanți ai filialelor Fundației, directori generali ai instituțiilor de învățământ și de cercetare din cadrul Universității, profesori și cercetători, numeroși invitați. Prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației, supunând aprobări ordinea de zi, a subliniat importanța deosebită și semnificația aparte a problemelor propuse dezbaterei.

La propunerea prof. dr. doc. Iulian Mincu, vicepreședinte al Fundației, academicianul Ștefan Milcu - personalitate de primă mărime a științei medicale românești - a fost ales în unanimitate membru de onoare al Fundației "România

de Mâine" și președinte de onoare al Senatului Universității "Spiru Haret". Distinsul om de știință a rostit cu acest prilej o emoționantă cuvântare care se publică integral.

(Continuare în pag. 3)

Interlocutor: prof. dr. AURELIAN BONDREA
PREȘEDINTELE FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

asigurată de noile instituții de învățământ superior ce urmează a fi acreditate. Consacrarea prin lege a criteriilor de înființare și funcționare a acestor instituții - particolare sau de stat - pe principiu non-profitului este o necesitate. Se elimină astfel posibilitatea de a transforma învățământul într-o afacere comercială, aducătoare de profit, pe seamă celor care doresc să învețe în aceste instituții. Prin prevederea

"AM O CREDINȚĂ ABSOLUTĂ ÎN VALOAREA POPORULUI NOSTRU"

Cuvântul rostit de academicianul Ștefan Milcu, membru de onoare al Fundației "România de Mâine", președinte de onoare al Senatului Universității

"Spiru Haret"

Mult stimate domnule președinte și iubite colegi, ministru; stimăți profesori,

Vă mulțumesc, în primul rând, pentru invitația de a participa la această ședință și pentru hotărârea de a mi se acorde calitatea de membru de onoare al Fundației "România de Mâine" și de președinte de onoare al Senatului Universității "Spiru Haret".

Sunt impresionat de cele două poziții pe care mi le acordăți, care mă onorează în mod deosebit și îmi creză, mă încurajează la noi obligații. Nicăieri unde am deținut o anumită responsabilitate și poziție nu am acceptat să fiu în mod formal și, întotdeauna, am vrut să lucrez intens, să trăiesc total și tot ceea ce la rândul meu am acumulat este expresia acestui efort corect și cinsit. Am avut întotdeauna o credință absolută în valoarea științei și culturii, ca singura cale de a scoate omul și umanitatea din ignoranță, din suferință și din mizerie. Dacă mă vedeați acum în fața dumneavoastră este pentru că m-am interesat acest ideal, valoarea acestor activități, dar, dincolo de aceasta, am în suflet puterea care mă animă, asemenea pânzei unei corăbii sub forța vântului, ceva inevitabil care ne duce pe direcția care o vrea cîrmaciul.

Am o credință absolută în valoarea poporului nostru. Eu sunt de origine modestă, sunt din Oltenia; pe pământul bunicului meu, Mărin Milcu, este construită o biserică și școală, străbuncul meu a fost în oastea lui Tudor. Există tradiții familiare, ca neaseamănă putere de atașament pentru pământul acesta și pentru poporul pe care l-am văzut atât de des suferind și umilit. Am înțeles că datoria noastră, a celor care ieșim din acest popor la lumină, este de a ne asuma responsabilitatele care să ne dea conștiință superioară și înțelegerei locului omului în univers. Aceasta a constituit forța care m-a susținut întotdeauna: nu am făcut niciodată antecameră, nu m-am umilit niciodată, nu am cerut - vă mărturisesc - în trecut nimic. Am ocupat responsabilități deo-

sebe, am urcat de la preparator binevol până la rector, de la simplu academician până la secretar prim și vicepreședinte al Academiei și aşa mai departe, dar niciodată nu am cerut una din aceste demnități, responsabilități și chiar când m-am opus, a fost inutil.

Mi s-au acordat cele mai înalte distincții ale Republiei, nu le-am cerut niciodată, după cum am primit distincții internaționale pe care nu le-am cerut. De aceea, omul care stă acum în fața dumneavoastră și pe care l-ați onorat să drept nu numai fizic, ci și din punct de vedere moral și va fi imbatabil din acest punct de vedere, alături de dumneavoastră, în toate acțiunile utile pe care le veți iniția. Deși sunt numit de onoare, eu consider că acest titlu este o nouă responsabilitate.

Deci, domnule președinte, stimăți prieteni, considerați-mă alături de dumneavoastră și dacă în vreo acțiune veți aprecia că pot să fiu util, voi fi împreună cu dumneavoastră. Firește, în limitele posibilităților mele, pentru că nimici nu stăpânește totul și nici nu poate face totul. În psihologie, cei care cred așa ceva - și au existat asemenea oameni în istoria umanității - se numesc paranoici. Cu toată modestia, care definește totdeauna o valoare, vă mulțumesc încă o dată pentru onoarea pe care mi-o acordăți și vă încredințez că voi face tot binele acestei instituții, care are și un titlu extraordinar - "România de Mâine". Cum va fi România de mâine, iată că avem curajul să gândim la asta ceva. Am văzut în "Opinia Națională" dimensiunea Universității "Spiru Haret". Este o responsabilitate extraordinară, cuprinde toate domeniile culturii și științei și cine nu știe cine a fost Spiru Haret?! Dar nu vreau să transform cuvântul meu într-o expunere care depășește momentul.

Încă o dată, primiți mulțumirile cele mai afectuoase pentru onoarea pe care mi-o faceți, primindu-mă în mijlocul dumneavoastră și omagindu-mă așa cum o faceți aici. Vă mulțumesc.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PARTICULAR - O ALTERNATIVĂ PENTRU O RECUNOAȘTERE DREAPTĂ ȘI LEGISLAȚIA TREBUIE SĂ FIE PE MĂSURĂ: COERENTĂ, LOGICĂ, DREAPTĂ

Academicianul David Davidescu despre Cercetarea agricolă

pag. 3

- Legea Evaluării Academice a trecut destul de ușor prin Senat. Vacanța parlamentară i-a oprit ascensiunea pe "Golgota" din Dealtul Mitropoliei. "Scrisoarea celor patru" de la "parti", dar și alte intervenții în presă, taxează destul de sever proiectul legislativ amintit. În acest concert, care este "partitura" dv.?

- Voi încerca să fiu cât mai succint. Unu. Apreciez atenția și grija manifestate de inițiator - Ministerul Învățământului și de Comisiile pentru Învățământ ale Parlamentului față de calitatea învățământului ce trebuie

"non-profit" se face și o clară delimitare între învățământul realizat de fundații (conform prevederilor Legii nr. 21 din 1924 ce stipulează că astfel de instituții nu pot fi decât non-profit) și cel realizat de societăți comerciale (S.R.L.) unde, după opinia mea, de dragul obținerii unor profituri cât mai mari în interes personal, se sacrifică esențialul: calitatea instrucției. Doi. Evidențiez oportuna ca principiu - prevederea

cu privire la componența personalului didactic atestat pentru învățământ, în conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic, în proporție de 70% (din care 30% profesori și conferențieri). Prevederea - deși greu de realizat pentru început - reprezintă un coefficient de garanție pentru calitatea conținutului învățământului. Spun un coefficient deoarece procentul, în sine, nu spune prea mult.

■ Aurel GHIMPU

(Continuare în pag. 4)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zamfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. G-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

 - Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Adrian Păunescu

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudose
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Dudită
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. Andrei Firică
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Cercet. șt. dr. Irina Zătescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfăea
- Prof. dr. Mircea Stroia

MULT E DULCE ȘI FRUMOASĂ... (4)

Acad.
ION COTEANU

ÎN SAU
DUPĂ
OPINIA
MEA?

Foarte mulți dintre cei care-și dau părere despre diferite lucruri spun "în opinia mea trebuie să facem ceea ce să cutare sau să spune".

De ce în opinia mea sau a cuiva și nu după opinia mea sau a cuiva, căci opinie înseamnă "părere, punct de vedere, fel de a interpreta o situație, o stare de spirit etc.". Opinia este un împrumut relativ recent din franceză, ca și verbal a opiniă, mai rar întrebuiat însă. Dar construcția în opinia mea (a cuiva) nu vine din franceză, ci din engleză, unde se zice în mod curent in my opinion, in the opinion of most people etc., iar dicționarele bune engleză explică acestea construcții prin ceea ce în românește s-ar traduce "după cum mi se pare mie", "cei mai mulți par a crede că" sau "după părerea multor, a celor mulți, a majorității".

Alegerea uneia dintre posibilitățile acestea din urmă ține de dorința și intenția vorbitorului român de a se face bine înțeles, dacă dorește acest lucru. E deci o chestiune de stil.

Formularia în opinia mea (a cuiva) e la noi un cliché, un automatism verbal popularizat în ultima vreme de mijloacele moderne de comunicare a stăriilor, informațiilor etc. Tocmai datorită acestui automatism, mulți dintre cei care vorbesc, pasă-

mi-te, "pe radical", cum se spunea odinioară, parcă s-ar fi să mai spună după părerea mea (a cuiva), fiindcă își închipuie probabil că prea e... simplu. Necazul - ca să spunem așa - e că și în unele zile franceze se găsește englezismul pe care-l discutăm, luat ca atare din engleză, deși în franceza cultă este evitat. Probabil că și în spaniolă, unde apare în opinio de, vine tot din englezeste.

În românește ar fi fost de așteptat să auzim nu în opinia, ci după opinia, cum s-a și spus multă vreme. În opinia mea e ca și cum am zice în părerea mea (a cuiva) și dacă am auzi că "în părerea mea d-ta ești băiat bun" sau "meriți în părerea mea răsplătit", asta ar suna ca o ciudătenie de care s-ar minuna o lume!

FUNCȚIE
DE
SAU ÎN
FUNCȚIE
DE...

Datorită după toate probabilitățile matematice, în vorbirea și în scrisul unora au apărut fraze ca

Treaba asta e funcție de ce voi face după amiază, al căror model este, de sigur, x e o funcție de y, ceea ce, în matematică, reprezintă formularea unui anumit tip de relații între x și y.

În limbajul uzual, termenul are însă mai multe înțelesuri. În N. are funcția de primar, de director, de contabil etc., el denumește obligația de a îndeplini ce presupun titlul și calitatea de primar, director, contabil etc. De aici au rezultat construcții ca "a fi, a se afla, a fi numit etc. în funcția de..."

Pe de altă parte, se utilizează și se utilizează într-un sens foarte asemănător cu cel din matematică și în expresii ca prețul e în funcție de..., starea vremii e în funcție de - să zicem - de presiunea atmosferică, diabetul e în funcție și de alimentație etc.

În toate, a fi în funcție de are ca sinonim pe a depinde. Asta nu depinde de mine se poate foarte bine transpune în asta nu e în funcție de mine, dar în nici un caz nu în asta nu e funcție de mine, care ar fi un echivoc, pentru că ar semăna prea mult cu "asta nu e slujbă pentru mine". Cine ar zice, de exemplu, că nuntă se va stabili funcție de ofițerul stării civile, în loc de "în funcție de ofițerul stării civile" ne-ar face să credem nu că nuntă se va stabili după ce ofițerul stării civile va îndeplini formalitatea de rigoare, ci că el are obligația de a o îndeplini, adică ni s-ar spune o mare... banalitate.

CONCERTE EXPOZIȚII

CONCERT LA COTROCENI

Recent, în Sala de spectacole a Palatului Cotroceni, Fundația Klaus Brambach "Pentru promovarea tinerelor talente muzicale românești" a oferit un concert extraordinar. Manifestarea a debutat cu Concertul pentru violoncel și orchestră de C. Saint-Saens, solist Mihai Marica în vîrstă de 9 ani din Cluj, care, prin talentul său, a încântat întreaga asistență. Cu același succes s-au produs și alți mici instrumentiști, descoperiți și susținuți de Fundație. Au urmat soliști renumiți ai scenei lirice românești, care au inter-

pretat arii din opere celebre. Și-au dat concursul corul și orchestra Teatrului liric din Constanța, dirijor Gheorghe Stanca.

În încheierea spectacolului, președintele Ion Iliescu a mulțumit diplomatului german Klaus Brambach, care își încheie misiunea în Capitala României, pentru întreaga activitate a Fundației care îi poartă numele. Într-o atmosferă destinsă, domnul Ion Iliescu s-a întreținut cu participanții la această frumoasă manifestare artistică.

■ Traian CARACIUC

BOGDAN
STIHI LA
"CĂMINUL
ARTEI"

Diplomat al Academiei de Arte Frumoase "Nicolae Grigorescu" în 1958, la clasa profesor Adam Bălățu, deținător al bursiei "Storck" (1959-1961), al premiului pentru grafică de carte de la Edinburg (1965), având lucrări în colecții din întreaga lume, Bogdan Stihi se află pentru a cincea oară la Galeriile "Căminul Artei" cu o expoziție personală de pictură.

Tematica abordată este variată. Vedem peisaje din Delta Dunării marine, imagini de la țară, portrete de oameni simpli, țărani, păstorii, pescari, o remarcabilă suita de nuduri și un reușit autoportret al artistului, care ne întâmpină la intrarea în expoziție.

Linia lucrărilor este caldă, precisă, văndind minuția plasticianului, orientată început spre gravură și grafică de carte.

Însă marele merit al lui Bogdan Stihi este tușa bogată, generoasă,

carnală aproape și totuș uiutor de

precisă și luminosă. Din către

trăsături de penel, artistul reușește

să încheie un portret, un nud, un colț

de natură, cu un realism și o forță de

sugestie excepțională.

Subiectele pânzelor lui Stihi trăiesc,

se oferă privitorului direct, fără artificii,

făcându-l să se integreze cumva

în universul plastic al artistului. Tușa

bogată a lui Bogdan Stihi are o strălucire

aparte, izvorând din bucuria cu

care artistul își umple pânzile cu per-

sonajele sale.

Bogdan Stihi este un patriarh al

plasticii românești, ce apare din când

în când (poate prea rar) în spațiul

atât de familiar lui, Galeriile "Căminul

Artei".

■ Traian CARACIUC

RETROSPECTIVA
DON MC CULLIN

Sub egida Consiliului Britanic la București și a Ministerului Culturii, la "Galerile 3/4" ale Teatrului Național, a fost deschisă expoziția retrospectivă de fotografii a lui Don Mc Cullin. (Foto-reporter la "The Observer", Premiu Presei Britanice pentru Fotografie, colaborator la "Paris Match", "Stem", "Life").

Prezent în toate "punctele fierbinți" ale mapamondului - Cipru, India, Congo, Biafra, Vietnam, Cambodgia, Angola, Liban, ca fotoreporter, Don Mc Cullin expune în 1971 la Galeriile "Kodak" din Londra și în 1983 la "Olympus Gallery", la Arles și Toulouse în 1992. Anul acesta a primit Premiul Folkwang Museum din Essen, pentru expoziția sa care este prezent și la București.

Artist complex, Don Mc Cullin are o rară disponibilitate de a trece de la stilul reporteresc, cu surprinderea spontană a durerii, mizeriei, lacrimilor, deznaidejdi, morții, cărora le-a fost martor în călătoriile sale, la o detasare, a spune olimpiană, la o elaborare a lucrării, vădite de peisajele și naturile sale.

Animat de sentimente profund umanitare, Don Mc Cullin nu surprinde ipostaze ale umanului în suferință, în agonie sau mizerie din dorința de sen-

zațional, ci pentru a trage un semnal de alarmă asupra ororilor războiului, foamei, mizeriei și subdezvoltării, încercând astfel o sensibilizare a opiniei publice.

Din cele peste 150 de lucrări prezente, te urmăresc ochii celor imortalizați pe peliculă, întrebători, înălcărimă, dilatații de suferință sau subnutriție sau numeroși incrementi de atingerea morții.

Cea de-a doua temă a expoziției artistului britanic, fotografia artistică, cu peisaje și naturi statice, dă dominantă valorică a operei lui Don Mc Cullin; prin grija cu care autorul își alege și tratează subiectele, evidenția știință a lumini și a obscurului, încadrarea, iluminarea și ușnighurile de surprindere a imaginii.

Rod al muncii unui veritabil artist, de o probitate profesională și umană incontestabile, expoziția de la "Galerile 3/4" este un fericit rezultat al colaborării dintre Consiliul Britanic și Ministerul Culturii și se adresează atât specialiștilor, ca un prilej de evaluare a performanțelor artei fotografice mondiale, cât și amatorilor, prin valoarea de foto-document a exponatelor, dar și prin înaltul lor nivel artistic.

■ DRAGOȘ CIOBANU

O INVESTIȚIE PENTRU VIITOR CERCETAREA AGRICOLĂ

- con vorbire
cu academicianul
**DAVID
DAVIDESCU**

● În vremea din urmă căștigă tot mai mult teren ideea că depășirea marilor greutăți prin care trece agricultura românească este posibilă numai prin intensificarea cercetării științifice de profil. Exemplul cel mai frecvent citat este pulverizarea proprietății funciare: mica proprietate nu va putea deveni competitivă sub raport productiv decât printr-un aport substanțial al științei moderne. Și, ca un făcut, tocmai în această perioadă fierbinde, de virtuală maximă solicitare, cercetarea agricolă românească trece printr-o criză serioasă: cum o explică și, mai cu seamă, cum vedea posibilitatea depășirea ei? ● Îmi place să cred că este vorba despre o criză de creștere. Am în vedere faptul că și astăzi se obțin realizări remarcabile, în cercetarea agricolă nu se bate pasul pe loc, dar, din păcate, asemenea realizări nu întotdeauna își găsesc aplicarea optimă în producția agricolă. Aici este punctul nevrăgic al cercetării noastre și el se explică prin faptul că, în ultimii trei ani, nu s-a elaborat o strategie a cercetării în raport cu noua structură de proprietate și cu mărimea exploatațiilor agricole. Tocmai de aceea, în acest sector al cercetării se mai întâlnesc și teme care trebuie să fie de multă vreme încheiate, iar altele, de strictă actualitate, nu se regăsesc încă. Ca atare, elaborarea unei strategii adecvate este cea dintâi urgență, după care se cer stabilite cu discernământ direcțiile și prioritățile cercetării în diverse sectoare: culturi de câmp, horticultură, medicină veterinară și a. ● Cum știm că tocmai o astfel de strategie este avută acum în vedere, inclusiv în cadrul Secției de Științe Agricole și Silvice a Academiei Române, vă rugăm să-i precizați câteva dintre atributele necesare. ● O primă caracteristică generală a cercetării trebuie să fie interdisciplinaritatea. Altintinderi nu mai este posibilă astăzi eficiența cercetării, din moment ce problemele sunt din ce în ce mai vaste, mai complexe, iar soluționarea lor tot mai presantă. De aceea, în întreaga lume, programele de cercetare, cu obiective și etape precise, puse în față unor colective mixte, căștigă în însemnatatea față de instituții masive de cercetare, cu o structură adeseori osificată, greu manevrabilă. Altă cerință, care vine rapid din urmă și unde noi suntem aproape de zero, are în vedere constituirea unui set de biotehnologii. Și ele au tot caracter de cercetare științifică, dar și multe implicații practice. Biotehnologii sunt adeseori hotărâtoare pentru depoluarea apelor reziduale, în tratamentul și prevenirea bolilor, ori pentru îmbunătățirea azotului din sol. Astfel încât punerea urgentă la punct a acestor biotehnologii dobândește și ea o însemnatate strategică. Cum tot o asemenea însemnatate are și sistemul de pregătire și de perfecționare a cadrilor, inclusiv sub raportul dotării cu aparatură științifică modernă. ● Stimate domnule profesor, în legătură cu acest aspect esențial, care este pregătirea și perfecționarea cercetătorilor, ne reamintim câteva intervenții ale dv., foarte la obiect, cu privire la caracterul adeseori pur constativ al unor investigații care nu fac decât să explice și foarte puțin să prevadă, să anticipateze, să pregătească soluții; căt de actual este

repus pe picioare, întrucât Academia Română n-a reîntrat în posesia tuturor proprietăților sale. Dar avem la Roma, la Venetia, la Paris unele instituții prin care poate fi instituită perfecționarea științifică a tinerilor cercetători. Și tocmai pentru o asemenea perfecționare pledează eu, ca pentru o posibilitate de "a arde" distanțele care, în anumite privințe, dar nu în toate, ne separă de cercetarea modernă, competitivă. De unde și caracterul de sinteză pe care trebuie să-l întrunească cercetarea științifică autohtonă - spre a reveni la ideea de la care am pornit discuția noastră. Cercetarea științifică românească, desfășurată sub semnul unei vaste sinteze, ne poate propulsă într-un plan valoric superior, prin care acțul științific să premeargă realitatea, să pregătească terenul vizitorului, să anticipateze soluții care, înceț, dar sigur, vor prinde viață. Cu o asemenea vocație a sintezei, pe deplin puse în valoare, cercetarea noastră va fi cu atât mai autentică, mai originală, ca un veritabil izvor al prestigiului național. ● Se pare că cercetarea științifică reușește să se impună mai cu seamă atunci când își creașă un spațiu de rezonanță și de continuitate în cuprinsul unor școli naționale; credeți cumva că prioritatea programelor de cercetare, în raport cu acele nucleu cu o structură osificată, de care amintesci, vine în discordanță cu existența unor școli naționale riguroșe constituite? ● Dimpotrivă, nevoia unor școli științifice naționale este mai actuală decât oricând; ele se cultivă sub autoritatea oricărei mari personalități științifice. Aș zice chiar că tocmai un astfel de demers este piatra de încercare, dar și cadrul optim de a afirmare a unei asemenea personalități. Pentru că cercetarea științifică se refuză din capul locului improvizației și conjuncturalului, ea își revendică un statut superior și de lungă durată prin care să se afirme demnitatea noastră națională. Tocmai acest adevăr se cunosc să fie reamintit astăzi, când se discută atât de mult despre ceea ce ar trebui să fie unitățile de cercetare - regii autonome, societăți comerciale sau alte asemenea structuri? Cei mai puțini avizează ar dori ca asemenea unități să aibă caracter comercial, pentru a se oferi salarii cât mai mari. Desigur, recompensa în acest domeniu trebuie să fie pe măsură valorii strategice a cercetării, dar cercetarea ca atare este greu de conceput fără o perspectivă și fără o coordonare la nivel național. Cum ar putea fi satisfăcute aceste exigențe de către o eventuală societate comercială? Să nu uităm că cercetarea, ca și învățământul, reprezintă cea mai bună, cea mai sigură investiție pentru viitorul unei națiuni.

■ Mihai IORDĂNESCU

CURIER EDITORIAL

"Cartea - mărturisirea Mihail Sadoveanu - îndeplinește nu numai minunea de a ne pune în contact cu semenii noștri depărați în timp și spațiu, carte îndeplinește fapta de mirare de a ne face să trăim în afară de mîincină, nedreptate și prejudice căți. În aceste urme sacre, în care poeții și cugetătorii și-au închis "inițiale", găsim progresul ei necontestat".

Convinși de aceste adevăruri axiomatice, exprimate de genialul scriitor român, am inițiat pentru cititorii revistei noastre *Curierul editorial*, menit să ajute cititorii să se orienteze în haosul producției editoriale care ne copleșește.

- Pentru elevi și profesori recomandăm, în primul rând, *Antologile de literatură română și universală editate*, după programele analitice noi, de Editura Fundației "România de Mâine".

- După ce cu ani în urmă, profesorul universitar și istoricul Liviu Maior a publicat *Corespondența Craiovei*

Munților, în volumul: *Avram Iancu în scrisori*, Editura Științifică, acum același Liviu Maior, cu aceeași exigentă și competență profesională, publică, la Editura "Sincron": *Alexandru Vaida Voievod între Belvedere și Versailles*, desfundând, în felul acesta, abundente izvoare documentare pentru viața politică și istorică din veacul douăzeci a românilor.

- *Codex Sturdzanus*, Editura Academiei 1993. Studiu filologic și lingvistic, ediție de text, indice de cuvinte de Gheorghe Chivu. O lucrare rotacizantă din sec. XVI românesc, cuprinzând literatură apocaliptică ce dezvăluie prin simboluri tainele lumii de dincolo de moarte și legende hogiografice.

- Eugen Simion: *Moartea lui Mercutio*, Editura "Nempero" (1993).

O admirabilă carte de evocări, eseuri și portrete literare ale unor admirabili artiști și scriitori precum: G. Călinescu, Perpessicius, Marin Preda, Mircea Eliade, Petre Tuțea, N. Steinhardt, Nicolae Velea, Do-

Şedință comună a Consiliului Fundației "România de Mâine" și a Senatului Universității "Spiru Haret". Vorbește dr. prof. dr. doc. Julian Mincu - ministru sănătății.

ŞEDINȚĂ COMUNĂ...

(Continuare din pag. 1)

Cultural "Dimitrie Gusti", avându-l ca președinte pe prof. dr. Alexandru Piru. Pentru asigurarea unei eficiente activități într-un important domeniu al învățământului, s-a constituit Consiliul de coordonare a învățământului preuniversitar condus, în calitate de președinte, de academicianul Ion Coteanu. Ședința comună a Consiliului Fundației și a Senatului Universității a hotărât înființarea de noi consiliu: Consiliul de Creație Muzicală (președinte - prof. dr. Victor Giuleanu); Consiliul de Științe Psihologice (președinte - prof. dr. Mihai Golu); Consiliul Artelor Plastice (președinte - prof. dr. Gheorghe Achitei); Consiliul de Artă Teatrală, Regie și Film (președinte - prof. dr. Mircea Drăgan); Consiliul de Artă și Creație Populară (președinte - prof. dr. Pop Mihai); Consiliul pentru Audiovizual și Jurnalistică (președinte - prof. dr. ing. Nicolae Stanciu); Consiliul Bibliotecilor (președinte - prof. dr. Ion Stoica).

Prof. dr. doc. Grigore Posea, vicepreședinte al Fundației, a prezentat Raportul privind rezultatele obținute de studenții Universității "Spiru Haret" în sesiunea de examene iunie-iulie 1993. Au fost făcute propuneri concrete pentru buna desfășurare a sesiunii de examene din toamnă, pentru încheierea în bune condiții a anului universitar 1992-1993. Asupra acestei importante probleme vom reveni.

■ Traian CARACIU

Poeme de o surprinzătoare originalitate, profunzime de gândire și forță de expresie. Traducere remarcabilă din franceză și postfață de George Corbu. Editura "Demiurg", București, 1993.

- Ion Mețoiu: *Eros prin anotimpuri*, Editura "Geneze", 1993. Sonețe.

- În colecția *Mic dicționar-antologic*, pentru elevi au apărut la Editura "Demiurg":

- Curante literare;
- Figuri de stil;
- Genuri și specii literare de Irina Petras.

■ ION DODU BĂLAN

Numărul următor al revistei noastre va apărea luni, 30 august 1993

Sedința comună a Consiliului Fundației "România de Mâine" și a Senatului Universității "Spiru Haret".

Vorbește dl. Vasile Manea Drăgușin, Procuror General al României.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PARTICULAR - O ALTERNATIVĂ

(Continuare din pag. 1)

Formal îndeplinit, procentul poate cuprinde și cadre didactice care, pe plan profesional și metodic pot să nu se numere printre cele mai bune. O primă concluzie: marea majoritate a prevederilor proiectului votat în Senat răspunde exigentelor pentru asigurarea unui învățământ de calitate în noile instituții ce urmează a fi acreditate.

- Remarcă aveți numai aprecierea proiect și că nu vă armonizați cu confrății de la "parti"?

- Urmează partea a doua. Cu regret trebuie să spun că Anexa - care face parte integrală din proiect - cuprind criterii care, la această dată, fac imposibilă acreditarea. Un exemplu: "Instituția trebuie să aibă 60% din personalul atestat cu norma de bază". Înainte de a fi votat un nou Statut al personalului didactic, abrogându-l pe cel în vigoare, această cerință nu se poate realiza. Criteriul va putea fi valabil numai după acordarea acreditării și numai în condițiile unei noi Legi a învățământului și, cum spuneam, a unui nou Statut.

- Motivații de ce?

- Pentru că nici vechea lege, neabrogată, nici actualul Statut nu prevăd nimic în legătură cu învățământul particular. În această situație, tot ce putem face legal este să încadrăm personal didactic de la stat fie prin cumul, fie asociat, fie suplinitor. Dar să admitem, teoretic, - pentru că legal nu

se poate -, că am scoate la concurs un număr de posturi pentru profesori sau conferențieri. Cine confirmă comisile de concurs și, mai ales, cine confirmă titlurile didactice acordate? La stat, aceste concursuri sunt atestate de o comisie a ministerului. În ceea ce ne privește nu există nici o instituție abilitată în acest sens. Reiese clar că în acest context, formularea din Anexă este fie un non sens, fie special pusă pentru a ne bloca.

- Prin transfer nu se poate rezolva situația amintită?

- Reglementările încă în vigoare menționează doar "transfer în interesul învățământului", cu condiții bine precizate. În consecință, care cadru didactic ar renunța la calitatea de titular (la stat) pentru a veni la noi ca suplinitor? Chiar și bine plătit! În plus, nebeneficiind de "transfer" el își pierde toate drepturile de vechime și continuitate.

- Pentru reglementare, ce soluție propuneți?

- Să se prevadă expres ca procesul de acreditare să se desfășoare pe parcursul a câtorva ani. Apoi se impune o reformă în găndirea inițiatorului și, de ce nu, a legiuitorului. Asta pentru că tot vorbim de reformă în învățământ. Reformă care, după opinia mea, ar trebui să înceapă cu educatorii și dirigitorii școlii românești. În Occident este o altă optică în privința "normei didactice", dar și a raportului dintre cadre "cu funcție de bază" și cele cu contract. Cadrele

didactice de prestigiu - profesori, cercetători - sunt solicitate de mai multe universități pentru a preda în diverse perioade de timp. Ca să conchid: criteriul "procentului de 60% atestați cu norma de bază" să devină obligator la 2-3 ani după acordarea autorizației de funcționare. Condiționat, firește, de deschiderile adecvate în Legea nouă a învățământului, a noului Statut, spre învățământul privat.

- Constat că nu obiectați asupra necesității de a se acorda autorizația de funcționare.

- Ea este absolut necesară. Obligația la calitate. Nu considerăm ca fiind justificabilă condiționarea funcționării universităților private de forma de proprietate asupra spațiilor. Nu natura proprietății impune calitatea instrucției Universitatea "Spiru Haret" din cadrul Fundației "România de Mâine" dispune de spații adecvate unei pregătiri de calitate. Spațiile sunt închiriate pe un termen lung, ce depășește cu mult pe cel prevăzut de proiectul în discuție. Autorizația de funcționare să se acorde înțând seamă de condițiile existente în incinta spațiilor actuale și nu de forma de proprietate. Oare unitățile învățământului de stat au debutat, întotdeauna, în spații proprii? Până când Politehnica bucureșteană a beneficiat de actualele spații, ea a funcționat zeci de ani în altele, închiriate. și nimeni n-a obiectat. Noile unități de învățământ superior înființate în ultimii trei ani au spații proprii? Nu. Toate sunt închiriate. Atunci, de ce discriminare pentru noi?

mii trei ani au spații proprii? Nu. Toate sunt închiriate. Atunci, de ce discriminare pentru noi?

- Dacă proiectul legislativ despre care discutăm va trece și de Camera Deputaților în actuala sa formă, ce viitor întrevedeți pentru universitățile particolare?

- Sumbru. Practic, nimeni nu va primi autorizație de funcționare, poate nici chiar cele care sunt de fundație, ca noi. Se poate închide astfel posibilitatea înființării unui învățământ privat în România. Ceea ce, să recunoaștem, ar contrazice flagrant aplicarea prevederilor constituționale în această direcție.

- În atare situație, ce se va întâmpla cu cei peste 85000 studenți de la "parti"? Cine va fi făcut răspunzător?

- În acești trei ani, învățământul particular a funcționat cu maximum de transparență. Fostele garnitură ministeriale, dar și guvernamentale, l-au ignorat pornind de la principiul că dacă ei nu-l recunosc, el, învățământul particular, nu are temei legal. Chiar afirmațiile unor actuale cadre cu funcții de răspundere în sistemul educațional conform căror răspunderea unei eventuale intreruperi a funcționării universităților particulare ar reveni conducerilor acestora, ca și a celor care au acceptat să le frecventeze și se par, moral vorbind, de neacceptat. Două sunt motivele: De ce s-au aşteptat trei ani pentru a se pun ordine în lucruri? De ce sunt preconizate, în proiectul legislativ, prevederi care, practic, elimină posibilitățile de organizare și funcționare a unui astfel de învățământ? Autorii acestor afirmații nu se gândesc la consecințele sociale ale unor astfel de interdicții? Chiar se vrea cu tot dinadinsul o avalanșă de tensiuni sociale de nestăpânit? Din moment ce intreruperea funcționării acestui învățământ se face prin astfel de prevederi răspunderea, practic, aparține celor ce le-au inițiat.

- Cum vă explicăți contradicția dintre preocuparea pentru calitate și claritate la "parti" și cerințele inadecvate, cum le-ați numit - de a se ajunge la o situație normală?

- Necunoașterea situației reale a învățământului particular, a celui de fundație, graba - sau poate ușurința - cu care s-au așternut pe hârtie cerințe, în contextul unui vid legislativ în domeniul, ce nu se armonizează cu nici una din prevederile vechilor acte normative. Apoi, pentru a ne pleda cauza, se apreciază eronat că universitățile de fundație ar fi tot unități comerciale (S.R.L.) și că nu ar avea o bază legală. Ceea ce este complet greșit. Actual de naștere al fundației noastre este Legea nr. 21 din 1924 ce stipulează expres caracterul non-profit al fundației. Cum suntem organizații și funcționăm noi? Organigramă alăturată valămuri pe toată lumea. Altceva nu mai am de adăugat, decât că sămbătă am avut 648 candidați la concurs și nu am admis sub media șase. Noi mergem înainte!

cursul vacanței parlamentare.

- Spuneați că "în mare au fost respectate propunerile inițiatorului". Ce trebuie înțeles din această formulare?

- Uenele articole au fost comasate. La altele a fost reformulat conținutul, în timp ce altele sunt noi. Acestea din urmă vizează, în special, unele lacune ale proiectului. Să vă dău un exemplu: lipsea un subcapitol care să se refere la școlile normale și supraetajarea lor cu învățământul superior de scurtă durată. Cum știți, există o presiune internațională, cu acceptul național al vechilor conduceri ale Ministerului Învățământului de a desfința școlile normale. Inclusiv în protocolul semnat și negociat cu Banca Mondială era o astfel de formulare, de pretenție.

- Fără să subestimez volumul de muncă, totuși nu credeți că, după ritmul lent în care se derulează discutarea pe articole, finalizarea proiectului legislativ, ce numără 157 articole este încă departe. De ce merge așa de încet? Din moment ce se declară că "învățământul este prioritate națională" de ce se afectează Comisia doar o zi pe săptămână pentru definitivarea actului legislativ?

- Există o prevedere expresă în regulamentul de funcționare al comisiilor parlamentare care menționează că o zi pe săptămână să fie afectată activității în comisiile. Totuși pentru a urgența discutarea și votarea, în Comisie, a tuturor articolelor până la toamnă am decis să lucram, în patru etape, pe par-

- Exact. La școlile normale s-a potrivit. Pe celelalte a reușit să le desfințeze.

- În această jenantă - și aș putea spune nedemnă - "competiție" pentru a obține grajiile Occidentului, liceele sanitare vor mai exista?

- Nu. S-a convenit ca pregătirea cadrelor medii sanitare să se realizeze prin intermediul unor școli postliceale, sistem de pregătire care se va integra în cel european. Personal, nu cred că este bine dar... mă supun votului, decizia majorității.

- Conștient că întrebarea este incomodă, aș dori să cunosc cum apreciați intervenția Băncii Mondale în problemele de fond ale învățământului nostru?

- Și, presupun, dorîți un răspuns sincer?

- Bineînțeles!

- Ca obrăznicie.

- I... Puteti argumenta?

- Firește. În condițiile în care ni se oferă un împrumut, pe care-l restituim, la care începem să plătim dobânzi ce încep să curgă chiar înainte de a-l fi primit (toate experțile, deplasările etc., le suportăm noi din împrumut - n.n.) este firesc să avem și dreptul de a decide unde și cum folosim acești bani. Desigur, cu o consultare prealabilă a creditorului. Banca Mondială poate cere, cel mult, să ne consiliez... Expertii ai acestui for au venit de două ori la Comisia noastră și, regret, dar au plecat cum au venit. Le-am spus că dacă nu-și schimbă punctul de vedere, nu cred că mai are rost a treia vizită.

- În ce constă punctul lor de vedere care a deranjat atât de mult?

- Dânsii consideră că știi mai bine cum stăm noi, ce trebuie făcut și lasă să se transpare aprecierea - de loc delicată și onorantă - că noi alătăieri am coborât din copac în materie de învățământ. Intrucât dispun de o informație mai largă vreau să vă spun că ei (Banca Mondială - n.n.) au avut un singur proiect pentru toată lumea.

- Adică?

- Același proiect pentru Africa, Asia, Europa răsăriteană. În ceea ce ne privește, proiectul lor cuprinde o sumedenie de aprecieri defavorabile și complet eronate la adresa României și a sistemului nostru de învățământ. Între altele, statul nostru, în viziunea lor este un stat federal (!?). Sigur că pe parcursul vizitelor repetate, aprecierile inițiale s-au moderat și nuanțat. Multe din "erorile" lor în aprecierea învățământului românesc, ne-au fost prezentate, sub formă de scuze, ca fiind datorate... unor greșeli de traducere. Noi suntem convinși că nu de traducere era vorba decât în măsură în care traduttore-traditore... Dar esențial, punctele de vedere nu s-au schimbat. Le vine greu să înțeleagă (și să accepte - n.n.) că avem un sistem de învățământ cel puțin la nivel preuniversitar, bun, care dă un plus de cunoștințe mult peste nivelul celor mai dezvoltate țări din lume: Germania, Franța, Marea Britanie și, să nu mai vorbim, SUA.

- De ce să nu vorbim din moment ce ei nu se sfiesc să ne dea lecții la tot pasul?

- Mă referăm la faptul că rezultatul învățământului american, la palierul preuniversitar, este mai slab ca cel european. Deci, sub raportul instrucției, școala românească se află mult peste cele amintite anterior.

- Când spuneți instrucție ce latură a învățământului aveți în vedere în primul rând?

- Nivelul științific, firește.

- Revenind la "conspirăția" împotriva școlilor normale...

- Multă vreme nu am înțeles de ce se cere desființarea lor. În ultima formă a protocolului convenit am dat de o prevedere generală care spune, în esență, că Banca Mondială dă cu atât mai puțini bani din împrumutul angajat, cu cât fundații particulare dau mai mulți. și singura fundație particulară pe care am găsit-o nominalizată două capitole mai departe era Fundația Soros. Atunci am înțeles.

■ Aurel GHIMPU

"EI CRED CĂ NOI AM COBORÂT ALALTĂIERI DIN COPAC..."

- con vorbire cu dl. conf. dr. ROMULUS DABU, deputat, președinte al Comisiei pentru Învățământ a Camerei Deputaților

Așa cum promiteam, revenim în acest număr asupra altor aspecte ale învățământului românesc evidențiate de dl. conf. dr. Romulus Dabu, deputat, președinte al Comisiei pentru Învățământ a Camerei Deputaților.

Referindu-se la proiectul Legii învățământului, atât de așteptat de lumea școlii, și care se află "în lucru" la amintita Comisie, președintele

acestui colectiv de lucru ne-a spus:

- Pentru a elibera orice suspiciune, doresc să precizez de la bun început că ne desfășurăm activitatea într-un regim de totală transparență, în sensul că alături de noi se află - participând activ și afectiv - reprezentanți ai partidelor interesate și lideri ai sindicatelor din învățământ. Așa cum se prezintă acum proiectul actului legislativ - la

care, cum am mai spus, am ajuns la art. 88 - , el a suferit unele îmbunătățiri în conținut. În mare au fost respectate propunerile inițiatorului - ministerul de resort - făcute pe baza propunerilor venite din teritoriul de la oamenii școlii. Pentru cei care nu știu (sau au uitat), reamintesc că alături de aceste propunerile - ce însumau peste 1200 pagini - s-au aflat și proiecte complete de legi propuse de unele partide, sindicate sau persoane particulare.

- Fără să subestimez volumul de muncă, totuși nu credeți că, după ritmul lent în care se derulează discutarea pe articole, finalizarea proiectului legislativ, ce numără 157 articole este încă departe. De ce merge așa de încet? Din moment ce se declară că "învățământul este prioritate națională" de ce se afectează Comisia doar o zi pe săptămână pentru definitivarea actului legislativ?

- Există o prevedere expresă în regulamentul de funcționare al comisiilor parlamentare care menționează că o zi pe săptămână să fie afectată activității în comisiile. Totuși pentru a urgența discutarea și votarea, în Comisie, a tuturor articolelor până la toamnă am decis să lucrăm, în patru etape, pe par-

cursul vacanței parlamentare.

- Spuneați că "în mare au fost respectate propunerile inițiatorului". Ce trebuie înțeles din această formulare?

- Uenele articole au fost comasate. La altele a fost reformulat conținutul, în timp ce altele sunt noi. Acestea din urmă vizează, în special, unele lacune ale proiectului. Să vă dău un exemplu: lipsea un subcapitol care să se refere la școlile normale și supraetajarea lor cu învățământul superior de scurtă durată. Cum știți, există o presiune internațională, cu acceptul național al vechilor conduceri ale Ministerului Învățământului de a desfința școlile normale. Inclusiv în protocolul semnat și negociat cu Banca Mondială era o astfel de formulare, de pretenție.

- La care protocol vă referiți?

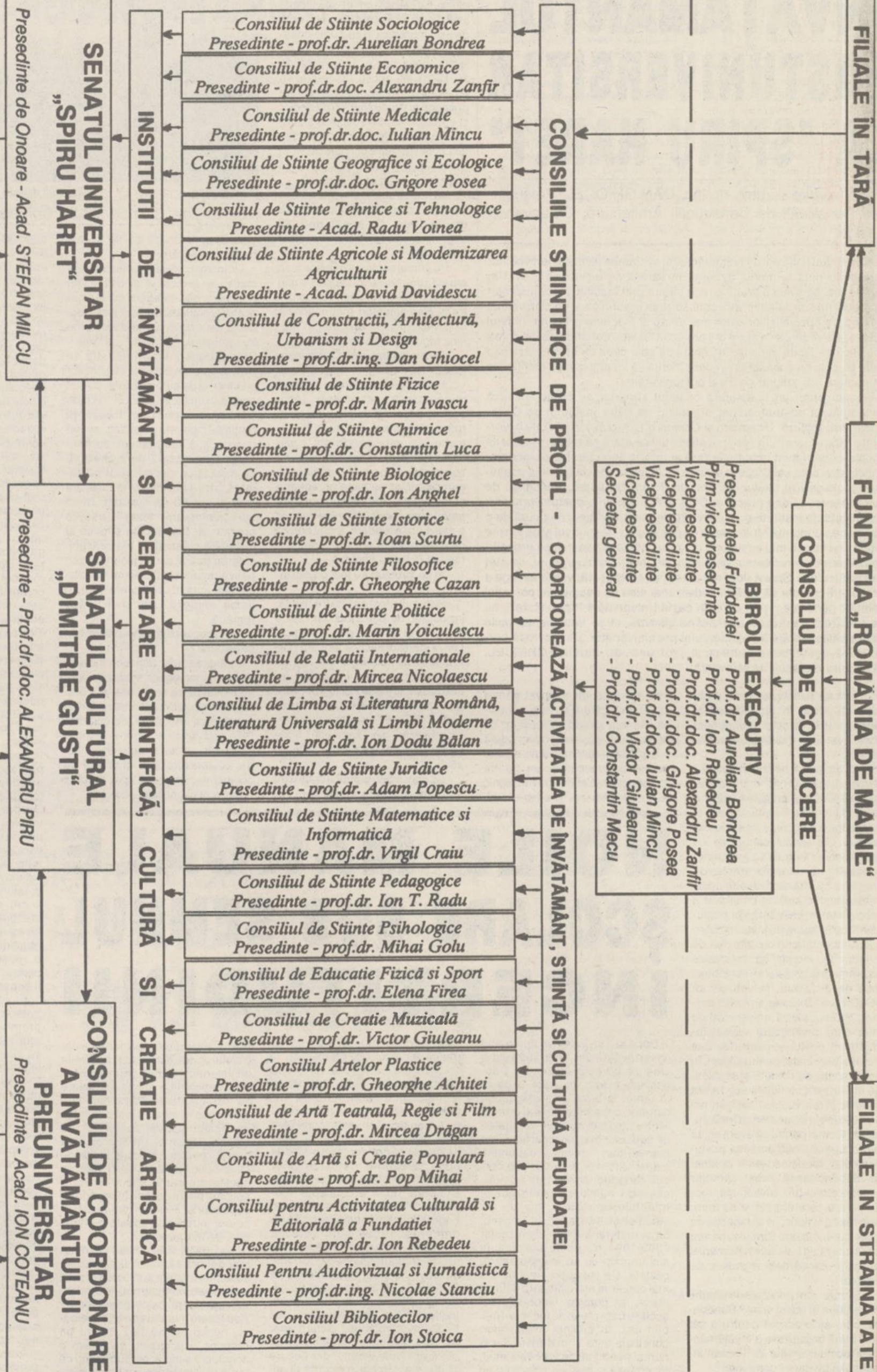
- La ultimul, cel din martie-aprilie a.c. care acum, în iulie, se negociază la New York. La această formă finală am cerut niște eliminări între care se află și menținerea școlilor normale și supraetajarea lor.

- Când spuneți instrucție ce latură a învățământului aveți în vedere în primul rând?

- Nivelul științific, firește.

- Revenind la "conspirăția" împotriva școlilor normale...

- Multă vreme nu am înțeles de ce se cere desființarea lor. În ultima formă a protocolului convenit am dat de o prevedere generală care spune, în esență, că Banca Mondială dă cu atât mai puțini bani din împrumutul angajat, cu cât fundații particulare dau mai mulți. și singura fundație particulară pe care am găsit-o nominalizată două capitole mai departe era Fundația Soros. Atunci am înțeles.

OPȚIUNE PENTRU CALITATE ÎNVĂȚĂMÂNTUL POSTUNIVERSITAR LA "SPIRU HARET"

- con vorbire cu prof. dr. ing. DAN GHIOCEL, Președintele Consiliului de Construcții, Arhitectură, Urbanism și Design.

În proiectul noii Legi a Învățământului, secțiunea celui postuniversitar este concepută la modul general, în sensul că legiuitorul a avut în vedere mai degrabă o prelungire, o largire prin însurare a cunoștințelor, decât un salt calitativ spre consacrarea și afirmarea, pe plan valoric superior, a specialiștilor celor mai dotați și mai bine pregătiți. În felul acesta, prevederea ca atare din proiectul de lege dobândește însușirea specifică de limită minimă, în sensul că abia ceea ce se situează sau tinde dincolo de această prevedere merită să fie analizat cu atenție, ca un demers într-adevăr de nivel postuniversitar.

Tocmai printr-un asemenea conținut superior se caracterizează Învățământul postuniversitar organizat de către Institutul de Construcții, Arhitectură, Urbanism și Design (I.C.A.U.D.) în cadrul Universității "Spiru Haret". În sprijinul afirmației ca atare să reținem faptul că aceste cursuri sunt unite în țară și, grație caracterului lor modern, anticipativ, sunt solicitate și urmate inclusiv de specialiști deja consacrați, posesori ai titlului științific de doctor ori autori prestigioși de lucrări teoretice sau practice. Câte dintre cursurile postuniversitare, organizate de institute și universități de mare tradiție, se bucură de o asemenea audiență? În treburea ca atare, cât și răspunsul ei de la sine înțeles se impun mai cu seamă din perspectiva a ceea ce se preconizează pentru acreditarea instituțiilor de Învățământ superior, de stat sau particulare. Spre a dobândi autoritatea necesară, viitoarea lege a acreditării trebuie să albă în vedere mai ales un asemenea potențial științific performant prin care, în cazul Universității "Spiru Haret", nu se reedită practica așa-zicând curentă, ci se anticipează noile trepte calitative ale Învățământului postuniversitar. Din această perspectivă, con vorbirea avută cu dl. prof. univ. dr. ing. DAN GHIOCEL, ni se pare deosebit de relevantă:

- Cum ați defini premisele de la care ați pornit în organizarea și desfășurarea acestui Învățământ postuniversitar, îndeobște apreciat astăzi?

- Noi am pornit de la constatarea că astăzi, în țările cele mai avansate, Învățământul postuniversitar a dobândit o mare însemnatate și el înregistrează accente valorice deosebite. Pe fondul concepției că omul modern trebuie să învețe neconținut, iar etapele finale de pregătire își află motivația în aprofundarea și în sinteza creațoare a cunoștințelor, Învățământul postuniversitar își sporește însemnatatea socială tocmai prin calitatea lui de avangardă, menită să anticipateze problemele viitorului și să contribuie, încă de pe acum, la virtuala lor soluționare. De aceea, în țări precum S.U.A., există universități de elită care desfășoară numai Învățământ postuniversitar. De cea mai înaltă calitate, pentru că aici, în acest spațiu se dispută și se căști gă întărietatea mondială sub raport științific și tehnologic. Desigur, noi nu aspirăm la o asemenea întărire, dar tocmai pentru că avem multe de recuperat, Învățământul postuniversitar românesc este chemat să dobândească acest caracter recuperator prin anticipație, motiv pentru care el trebuie să intre, sub raport valoric, în competiție cu cele mai avansate formule, pentru o căt mai rapidă aliniere a României la toate standardele mondiale de calitate.

- Și care sunt principalele părghii de acțiune în acest sens? Bunăoară, cum ați procedat pentru o căt mai bună organizare a Învățământului postuniversitar din cadrul institutului pe care-l conduceți?

- Elementele esențiale pe care am pus și punem accentul sunt alcătuirea unor programe căt mai moderne, mai eficace și asigurarea

unei instrumente adecvat pentru studiu. În legătură cu acest al doilea element aș dori să subliniez că toți cursanții noștri primesc, odată cu programa respectivă de studiu, manualele necesare, un fel de compendii ale celor predate. Nimic nu este improvizat și orice preve-

dere se respectă întocmai. În plus, accesul la modernul Centru de calcul al Fundației "România de Mâine" asigură cursurilor o înaltă ținută informațională, cu utilizarea efectivă a calculatorului ca principal instrument de pregătire. Nu este deci de mirare că cursurile noastre postuniversitare vin ingineri de înaltă clasă, cu o experiență de 10-15-20 de ani în cercetare, în proiectare și în producție, adeseori posesori ai titlului științific de doctor și autori de lucrări științifice și tehnice remarcabile. Iar cei ce predau aici sunt cei mai buni specialiști în domeniu, care se simt onorați să lucreze cu asemenea cursanți.

- Vă rugăm să vă referiți la câteva exemple: de pildă, ce cursuri postuniversitare de acest gen ați organizat în anul universitar 1992-1993?

- Pe primul semestru din acest an am avut două cursuri: Reglementări internaționale în ingineria structurilor și Reglementări internaționale în termodinamica aplicată, în tehnica frigului și aerului condiționat.

- De ce reglementări internaționale?

- Pentru că sunt legate de integrarea noastră occidentală. Țările occidentale au elaborat eurocoduri (un fel de norme, de prescripții comune) pe care specialiștii noștri trebuie să le cunoască în vederea colaborării cu parteneri străini și a participării lor pe piața europeană și mondială. Îndeosebi normele americane și cele britanice cunosc o mai mare extindere, motiv pentru care și cursurile noastre s-au desfășurat în limba engleză.

- În ce structuri au fost organizate?

- Sistemul a fost de fără frecvență, iar durata, de patru luni, cu câte o săptămână de prelegeri și consultații la sfârșitul fiecărei luni. Au participat 60 de cursanți (40 + 20), ingineri constructori și instalatori, trimiși de prestigioase instituții de profil, precum INCERC, PROIECT - București, TIAB (Institutul de Instalații și Automatizări din București), firme particulare și.a. care le-au plătit taxa.

- Iar succesele primului semestru au făcut, din câte cunoaștem, ca

Şedință comună a Consiliului Fundației "România de Mâine" și a Senatului Universității "Spiru Haret".

semestrul al doilea să fie și mai bogat în realizări.

- Înțocmai; solicitările fiind și mai multe, în semestrul al doilea am organizat trei categorii de cursuri postuniversitare: cursuri fără frecvență (cele două tematici existente în semestrul întâi, plus o a treia - Reglementări internaționale în concepția și realizarea instalațiilor electrice și de automatizare, cu discipline în limba engleză și în limba română); cursuri cu frecvență parțială (Inginerie seismică, având durată de 3 luni); cursuri cu frecvență (Proiectarea de arhitectură pe calculator, durată de 2 săptămâni, câte 4 ore zilnic). În total, am avut și aici 60 de cursanți. După cum aminteam, toate cursurile predate au fost editate și puse la dispoziția cursanților. Ele sunt unite pe țară și au o valoare anticipativă recunoscută. Avem 13 asemenea cursuri, elaborate atât în limba engleză, cât și în limba română.

- Ce preconizați pentru viitorul an universitar?

- Lărgirea ariei tematice inclusiv asupra tehnologilor avansate pentru revitalizarea economiei și a protecției mediului, cu o creștere corespunzătoare a numărului de cursanți. Plus, bineînțeles, sporul științific anticipativ al tuturor cursurilor noastre postuniversitare, chemate să comprime distanțele, spre a putea prospecta și anticipa viitorul.

concurs depinde în mod hotărâtor de alcătuirea unui juru care să cadă de acord cel puțin asupra câtorva principii fundamentale, a unor criterii esențiale. Odată scoase manualele la concurs, este nevoie de cel puțin 12 luni (reglementele mai vechi prevăd un răstimp aproape dublu) pentru redactarea lor de autor(i) după programă aprobată de minister. În societatea noastră, să luăm însă în calcul numai cele 8 (opt) luni, prevăzute acum de minister pentru redactarea manuscriselor. Decizia asupra celor mai bune dintre acestea, cu analizarea competentă a textelor prezentate de candidați, necesită un alt răstimp a cărei durată depinde inclusiv de numărul participanților la concurs; oricum, cel puțin 6 luni tot sunt necesare, pentru ca decizia asupra câștigătorilor să fie temeinic argumentată. Odată selectate textele cele mai bune, ele se cer revizuite și completate de autori în lumina observațiilor tehnice formulate de editură. Așadar, e nevoie de încă 6 luni, pe puțin. Avem până acum un total de minimum 20 luni. Operațiile de secretariat redațional, absolut indispensabile, mai solicită și ele circa 3 luni. Tipărirea propriu-zisă necesită și ea alte 6 luni, dar în condițiile actuale, când hârtia, cartoul, cernelurile (un bun manual școlar necesită imprimarea în trei-patru culori), ilustrația optimă provoacă atât de dificultăți, toate acestea fac ca răstimpul activităților tipografice să fie și mai lung. Despre difuzarea în școli ce să mai vorbim, când în ultima vreme tomai ea ridică numeroase probleme care prelungesc momentul sosirii manualelor mai cu seamă în școlile din mediul rural? Trăgând linie și adunând ajungem la necesarul a cel puțin 30-32 de luni. Dar atenției! Chiar și în aceste condiții, un manual nou, inclusiv câștigătorul concursului, nu poate fi socotit o reușită decât după o minimă perioadă de un an, când se cere a fi experimentat în școli.

Și atunci? Ce mai rămâne din hotărârea ca, pe baza concursului promis acum, manualele câștigătoare să fie aplicate începând cu toamna anului 1995, când este împede că, cel puțin pentru viitorii 3-4 ani, nu poate fi vorba de manuale noi, superioare, trecute prin proba de foc a selecției valorice? Nu cumva avem de-a face cu intenții fără acoperire, care riscă să compromită ideea concursului de manuale? Cu o ignorare, voită sau nu, a adevărului că o reformă școlară modernă, viabilă, pe măsură intereselor naționale ale României, n-o poți face fără o concepție, riguroasă articulată? De ce uităm că o astfel de concepție presupune pregătiri temeinice, îndelungate, pentru ca orice eroare să fie exclusă? Ai un singur bloc de marmură - avertizează un reformator al școlii românești -, dacă tot coplești la el în neștiire, de unde să mai răsară o Venus din Milo?

În trebure simbolică pentru improvizația sub care debutează noul an școlar 1993-1994!

NOILE MANUALE ȘCOLARE SUB SEMNUL INCERTITUDINI

Dacă ar fi să judecăm apropiatul an de Învățământ 1993-1994 după criteriile pe care Alexandru Odobescu le așeza, cu peste un secol în urmă, la baza unui asemenea demers, dezamăgirea ar fi cruntă. Dintre cele trei condiții esențiale - un educator bun, un local bun și un manual bun - singura respectată astăzi este cea referitoare la corpul didactic care, într-adevăr, adeseori numai cu mâna goală, înfăptuiește minuni într-ale instrucției și educației. În schimb, baza materială a noului an școlar 1993-1994 nu poate concura în nici un chip cu un Învățământ de calitate. De cel puțin 4 ani nu s-a mai construit nici o singură sală de clasă, iar dotarea laboratoarelor școlare bate pasul pe loc în cel mai bun caz. În privința manualelor, concluzia este și mai tristă, fie și numai pentru că se vorbește mult, cu emfază și adeseori chiar cu un nejustificat dispreț față de manualele elaborate în anii din urmă (și dintre care, multe, îndeosebi aparținând științelor exacte, sunt

încă foarte bune), fără ca să se treacă și dincolo de promisiuni.

La ultima conferință de presă (din anul școlar 1992-1993) de la Ministerul Învățământului, întrebările vizând manualele școlare nu li s-au dat răspunsuri clare. Am aflat ceea ce îndeobște se știe, anume că nu poți conta pe manuale bune, alcătuite pe baza unor programe școlare noi, care să fie elaborate după o concepție modernă, atâtă vreme că nu încă o Lege a Învățământului care să fundamentalizeze cel puțin durata pregătirii școlare și împărțirea ei pe cicluri rigurose corelate. Cu alte cuvinte, nu poți să modernizezi Învățământul într-un climat de tulburare provocată. Este adevarat că, indiferent de data aprobării noii Legi a Învățământului, ciclul primar sau cel secundar, bunăoară, tot din 4 ani va fi alcătuit, dar fiecare dintre ele comportă anume finalități când știi că respectivii elevi beneficiază de un sistem școlar care le solicită să continue sau să-și încheie aici studiile. Și poate

tocmai asemenea permanențe ale ciclului primar alimentează intenția ministerului ca mult promisul concurs național de manuale școlare să înceapă cu cele destinate clasei I, scop în care au fost publicate în "Tribuna Învățământului", la sfârșitul lunii mai 1993, programa școlară pentru Abecedar și cea de Matematică pentru clasa I. Despre aceste programe aflăm că vor fi aplicate peste doi ani, începând cu septembrie 1995, o dată cu (zice-se) intrarea în școală a primei serii de manuale noi.

Dar, oare, este posibil ca în numai doi ani să poată fi elaborate, selectate, editate și difuzate în școli asemenea manuale noi, de o valoare superioară celor precedente? Sau facem manuale de orice valoare, numai noi să fie? Pentru un răspuns concludent, să facem o societate simplă: presupunând că toate preliminariile sunt asigurate, realizarea unui manual școlar de înaltă ținută științifică și educativă cere, cum se știe, scoaterea lui la concurs. Reușita în sine a acestui

LA O ANIVERSARE GRIGORE VIERU DESPRE ADRIAN PĂUNESCU

Într-o seară târzie, la etajul zece al hotelului "București" din Capitală, discutam liniștit cu poetul Grigore Vieru. Continuam, de fapt, o discuție despre oamenii condeului începută cu câțiva timp în urmă la Chișinău, la Vieru acasă, în apartamentul său în care locul de cinstă îl ocupă cărțile celor mai importanți scriitori români din toate timpurile. Marele scriitor basarabean îmi vorbea de această dată despre un frate al său de înimă și vibrație, mare poet român contemporan, Adrian Păunescu. Transcriu aici câteva dintre gândurile sale, înregistrate pe o casetă ce merită păstrată...

■ EUGEN FLORESCU

● Adrian pentru noi - pentru noi, basarabenii, pentru tineretul din Basarabia - a fost până la Revoluție, prin istoricul său Cenaclu "Flacăra", o enciclopedie a poeziei românești. Tinerii noștri, care din păcate nu aveau marile cărți, cărțile marilor poeți ca Arhezi, Barbu, Pillat, Blaga, și cărțile poetilor de azi - Sorescu, Ioan Alexandru, Nichita Stănescu - au cunoscut poezia română prin acel Cenaclu. Copiii mei, care sunt mari acumă, și ceilalți de vîrstă copiilor mei, joia, când aveau loc transmisii radio ale spectacolelor Cenaclului lăsau și petreceri și întâlniri și dansuri și alergau la aparatele de radio să asculte "Cenaclul".

● Ceea ce spun nu sunt niște metafore! Este adevărul curat. Nici eu nu-mi dezlipeam urechea de aparatul de radio. Deci, Adrian a făcut un lucru extraordinar pentru noi, pentru basarabeni. Aș îndrăzni să spun că el a pregătit - prin Cenaclul "Flacăra" - Revoluția din Basarabia. Pentru că putem vorbi și de o revoluție basarabeană, a trezirii conștiinței naționale.

● Păunescu este primul poet de aici, din țară, care în ani destul de complicații, și delicații încă, a îndrăznit să scrie un poem ce se cântă la Cenaclu, zguduit, cu mare curaj: "Măi, soldate grănicer". Păunescu și-a lipit lacrima de lacrima Basarabiei și a scris - v-o spun ca poet - cele mai frumoase poeme despre ea. Nici un poet, nici de dincolo, din partea stângă a Prutului, nici de aici, din partea dreaptă, n-a scris atât de frumoase poeme despre Basarabia, și atât de frumoase!

● Păunescu a avut și încă are un rol deosebit în aducerea noastră în țară, a scriitorilor și artiștilor basarabeni, ca oameni și prin cărțile noastre. A scris despre noi. Ne-a încurajat, ne-a deschis casa lui. Ne-a publicat. Chiar ne-a preamărit. A făcut-o și o face din dragoste.

● Îmi pare rău că acest mare poet și acest

mare suflet - fiindcă dincolo de îndărjirea lui se află un mare suflet de copil, de copil frumos, cum spunea cineva, care are mereu dreptate - , îmi pare rău că lumea, chiar și cea care îl iubește și ține la el nu îl-a luat apărarea, imediat după Revoluție, când poetul pe nedrept a fost lovit atât de crunt.

● Dar, zicea Blaga, nici un popor nu este atât de decăzut ca să nu merite să te jertfesți pentru el, dacă îl aparții. Or, pe lângă harul artistic pe care îl-a dat Dumnezeu, Păunescu are și acest har de a se jertfi pentru neamul său, pentru țara sa.

● El mai are însă un dar deosebit, pe care nu-l avem noi, ceilalți poeți - darul de a ierta. El a fost, poate, cel mai lovit, pe nedrept, și el este, cred, cel mai iertător dintre noi toți.

● Eu cred în primul rând în Păunescu-poețul, în Păunescu-publicistul. În ultimii ani am descoperit însă în el și un extraordinar politician. Are un frumos cap politic. Capul frumos al omului politic dedicat țării lui.

● Îl respect pe Păunescu pentru că ține la Basarabia nu numai în vorbe. În timpul evenimentelor din Transnistria a fost singurul poet care a mers pe linia frontului până la trei sute de metri de cazaci. A fost un risc foarte mare. Nici eu nu îndrăzneam. El, cu forța lui, m-a convins. A fost o întâlnire extraordinară cu luptătorii. Situația era foarte complicată. Chiar între ai noștri am fost avertizați să nu vorbim despre Unire, fiindcă să ar putea să tragă în noi și unii români. Din cântec în cântec, cu Adrian, cu cântecele lui frumoase, cu ceilalți doi mari artiști, pe care din păcate i-am pierdut, Doina și Ion Aldea Teodorovici, am ajuns ca la sfârșitul întâlnirii acolo, pe linia frontului, să cântăm împreună - inclusiv ostașii despre care se spunea că pot trage în noi - "Treceți batalioane române Carpații". Soldații, pe tancuri, cântau și vegheau asupra noastră, apărându-ne de cazaci.

● Se datoră acest gest capacitatea lui Adrian Păunescu, care este gata să sară în foc pentru România și neam și, repet, să doare nespus de mult că românul nostru nu știe să apere valorile lui artistice, bărbătii lui. Dacă să ar fi întâmplat într-o Georgia sau în una din țările Baltice cu un poet de talia lui Păunescu, dacă l-ar fi atacat cineva în presă așa cum s-a petrecut aici ar fi sărit țara în apărarea lui...

● Oricum, mă bucur că în ultima vreme lumea se trezește și mă alătur lui spunându-i încă o dată, și cu acest prilej, "La mulți ani!", cu prilejul celor 50 de ani frumoși pe care îi împlină.

manice) și cultura geto-dacă. Cea dintâi se află în perioada celui de-al doilea clasicism roman al dinastiei antoninilor. Confruntarea daco-română a avut desigur o semnificație tragică pentru străvechea populație autohtonă a Daciei dar din perspectiva etnogenezei noastre ea a fost decisivă și benefică, ne-am născut sub simbolul Romei, printr-o consistență și durabilă etnogeneză. Renașterea lui Traian cu valorile ei politice, culturale, militare, civilizatorice, a avut în Dacia-Traiană un efect imprevizibil: nașterea unui nou popor. Temeul direct al apariției sale se află în procesul de romanizare care începe încă înainte de cucerirea Daciei.

Dacia a participat la civilizația romană pe măsura maturizării propriilor ei puteri creative. Prin ceea ce a semnificat mitul lui Alexandru care l-a fascinat pe Traian să producă chiar un schimb de stație istorică: de la funcția civilizatoare a elenizării să-a trecut la funcția civilizatoare a romanizării, iar în această parte a Europei strămoșii noștri au avut un rol decisiv în această tranziție de la un tip la altul de civilizație, de la o epocă la alta. Iată ce scria despre această epocă marele istoric N. Iorga în volumul I, Partea a II-a din Istoria Românilor subtitrat tocmai astfel - "Sigiliul Romel":

"O nouă perioadă în istoria lumii bogată în amestecuri care se relevă încet în mari sinteze din care se va desface un zdravăn neam de rezistență milenară se deschide prin apariția acelora care întorc astfel vizita, câțiva timp așa de amenințătoare a lui Pir. Macedonia nu căzuse, ci Roma intrase în rolul ei, care era al lui Alexandru cel Mare".

Romanitatea a pătruns în Balcani în primul rând prin negustori și contacte culturale și apoi pe cale militară și prin colonizare. Procesul a început încă din vremea lui Octavian Augustus, iar în legătură cu prezența delicatului poet care a fost Ovidiu, prieten cu regele dac romanizat Kotys, Iorga vorbește chiar despre o triplă sinteză de cultură romană întruchipată de Ovidiu, greacă reprezentată de grecii îmbrăcați în piei și blănuri și getică în care însuși marele poet a scris un poem, pierdut. Triplă sinteză deoarece, după spusele lui Iorga, oricăr de puternică ar fi fost influența civilizației grecești pe întregul litoral nord-pontic ea nu a dus la o totală elenizare, nu a putut înălța sau absoarbe cultura geto-dacică de a cărei forță Ovidiu s-a convins devreme ce scria că în acele jumătăți și Homer s-ar face get. Sunt tulburătoare aceste afirmații aparținând unui gigant al gândirii istorice. Si despre descendanții de aici ai purtătorilor acestei sinteze (după aproape 2000 de ani), unii mai spun că ar trebui să se pregătească să intre în Europa (?)!

Este evident că după cucerirea și colonizarea romană, procesul de romanizare a intrat într-o fază decisivă, când romanitatea românilor devine un fapt cultural de mai largă semnificație, o sinteză culturală originală între cultura elenică, geto-dacică și cea latină. Colonizarea masivă a Daciei înseamnă un influx etnic roman compact, dar nu pe un teritoriu pustiu de daci de vreme ce 3/4 au supraviețuit, contribuind la formarea romanității răsăritește de o asemenea vigoare etnică și culturală încât, deși a fost ultima formă de romanitate-antică și cea dintâi ruptă de "maica" Roma prin retragerea aureliană, s-a dovedit în secolele următoare, odată cu formarea poporului român, cea mai rezistentă, dărăză și eroică față de vicisitudinile istoriei.

Formele cele mai vizibile ale romanizării au fost de natură lingvistică și urbanistică. Procesul de urbanizare intensivă și politica de municipalizare sunt evidente în noua capitală - Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa, prin orașe ca Napoca ce obține statut de municipalitate sub Hadrian, Apulum și Drobeta. Majoritatea centrelor române se dezvoltă pe teritoriul vechilor cetăți dacice. Primii guvernatori au fost foarte buni organizatori și administratori de felul lui Caius Avidius Nigrinus, elev al lui Tacit una dintre personalitățile române cele mai proeminente, vizitor candidat la funcția supremă, opozant al lui Hadrian. Astfel de oameni au înfăptuit rapid integrarea Daciei în Orbis Romanus și au contribuit la o asemenea stare de prosperitate care a făcut ca Dacia să fie numită Dacia Felix.

Se impun și unele concluzii ale procesului de romanizare: romanizarea precede sinteza daco-română și stă la temelia culturii românești; este un act cultural și nu de aculturare. Aria geografică a romanitatii nord-dunărene coincide în linii mari cu însuși procesul de etnogenезă românească. După constituirea poporului român - ceea ce implică un teritoriu comun, o limbă proprie, unitate de cultură, romanitatea a devenit o componentă esențială a conștiinței de sine precum și a identității lor de către alte popoare și etnii s-a format astfel în cursul veacurilor, o bogată imagologie a romanitatii românilor - ceea ce reprezintă înșăși esența devenirii lor istorice și care ar merita o analiză de sine stătătoare.

Să ne mai referim, în sfârșit, la o a treia sursă de statoricie și certitudine istorică a poporului român: procesele de romanizare și etnogenезă n-au fost curmate din start de retragerea aureliană - cum susțin, fără nici un temei, neprietenii noștri care ne contestă această matcă de formare și existență.

Pentru poporul român, problema continuității dăinuirii pe teritoriul de origine nu este o temă oarecare de manual, ci are o însemnatate decisivă în toate plăsmuirile sale de cultură, în raport cu înșăși ființa sa. În plan existential, această idee cuprinde mai multe structuri sau nivele ale devenirii: a) demografie, în sensul unei viațuiri continuu, fără hiatusuri sau vid demografic; b) etnic civilizatorie, este înșăși sinteza daco-română care nu a fost nici accidental, nici efemeră și ea nu se poate produce, ca atare, decât aici. Era în înșăși logica istoriei. Faptele de civilizație, de artă și de limbă descupere atestă continuitatea exercitării funcției civilizatorice a populației rămase după retragerea aureliană. Așa-zisul mileniu întunecat a început să se lumineze, legendele devin istorice prin descoberirea a noi și noi straturi de cultură; c) cultural-spiritual - statonica existență într-un anume spațiu geografic cu un destin istoric, o experiență psiho-spirituală inedită din care s-au decantat și cristalizat valori fundamentale, orgânice. Omul român și-a gândit statonica de existență și conștiință în funcție de o matrice existentială ca un certificat al legitimității sale etnice și istorice.

Conștiința istorică a luat la noi de la început chipul conștiinței originilor comune, a continuității și a comunității de limbă. Ideea originilor a fost atât de puternică și statonica la noi încât a devenit o adevărată idee-forță. Purtăm prin veacuri o mare moștenire care ne incumbă mari responsabilități. Înșuși numele poporului nostru este o mărturie în acest sens.

■ AI. TĂNASE

ÎNTRE OCCIDENT ȘI ORIENT; VOCATIA DE SINTEZĂ A CULTURII ROMÂNE

ROMÂNI SUB SIGILIUL ROMEI (II)

tarie, de certitudine istorică și statonicie?

În primul rând, certitudinea și valoarea cultural-morală a civilizației geto-dacilor asupra căreia nu ne vom opri aici. Se poate arăta că din punctul de vedere al culturii moral-religioase această civilizație era complementară celei române, compensând precaritatea din ordinea juridică, administrativă și organizațională. Mai mult decât atât: când marele împărat Traian a sosit la Dunăre și a început marele epopee dacică, statul dac avea peste o sută de ani de viață civilizată înfloritoare, fiind

"singura putere europeană capabilă de a ține în cumpără Imperiul roman" (Simion Mehedinți).

În al doilea rând, certitudinea română; începând cu Miron Costin, toți marii cronicari și istorici români au veștejtit ticăloasa idee a lui Simion Dascălul, totalmente absurdă, prin a începe istoria românilor cu primul descălecăt: cel al romanilor. Suntem legatari ai unei strălucite moșteniri culturale; cultura română, ajunsă nu într-un stadiu de decadentă, ci la apogeu evoluției sale istorice (împărțăsim această moștenire cu alte popoare europene, în primul rând cele ro-

LUMEA CONTEMPORANĂ ASPIRĂ SPRE O NOUĂ ORDINE

SPERANȚE ȘI ÎNDOIELI PRIVIND ROLUL O.N.U.

Omenirea se pregătește să încheie acest secol și să-l înceapă pe cel de-al 21-lea. O preocupare majoră a națiunilor lumii este ca mileniul următor să demareze în pace și să aducă mai mult progres și prosperitate pentru toți locuitorii planetei. Organizația Națiunilor Unite se pregătește și ea să sprijine aceste aspirații ale omenirii. Mai sunt doi ani și jumătate până când organizația mondială își va celebra cea de-a 50-a aniversare. Este un prilej de reflectie asupra a ceea ce ea a înfăptuit până acum și cu deosebire asupra a ceea ce trebuie să facă în mileniul care vine.

"Teoria haosului"

La baza concepției O.N.U. privind organizarea relațiilor internaționale a fost pus statul național. Este, oare, cazul să se modifice această concepție fundamentală? Fără îndoială că nu. Vitalitatea O.N.U. rezidă în faptul că reprezintă o comunitate de state libere și independente. Reînărand această concepție, secretarul general al O.N.U. sublinia, în raportul său "Agenda pentru pace", că piatra fundamentală a activităților organizației mondiale este și trebuie să rămână statul. Respectul pentru suveranitatea și integritatea statului este crucial pentru orice progres internațional.

Respectarea suveranității statelor este conștiință prin dreptul internațional. Carta O.N.U. îi acordă cea mai mare atenție. În practică, însă, respectarea dreptului suveran al națiunilor este supusă unor interpretații diferențiale. Se afirmă, deseori, că timpul suveranității absolute și exclusive, totuși, a trecut. Este nevoie, spunea secretarul general al O.N.U., ca liderii statelor să găsească un echilibru între nevoile guvernării interne și cerințele unei lumi tot mai interdependente.

În ultimii ani, față de amplificarea proceselor distructive din viața națională și internațională s-au înmulțit susținătorii ideii "autorității mondiale". Se discută tot mai mult despre raportul dintre "autoritatea națională" și "autoritatea mondială", cu referiri la "supremația" celei din urmă asupra celei dintâi, deși autoritatea națională trebuie să fie, conform dreptului internațional, suverană.

Pe plan teoretic, au apărut și abordări bazate pe "teoria haosului". Se susține că societatea contemporană și-ar desfășura existența "pe măchile de haos", formulare care exprimă ideea că un "echilibru delicat" între haos și ordine este optim pentru viață și dezvoltare pe planetă noastră. În aprilie 1991, la Universitatea O.N.U. de la Tokyo, s-a ținut un simpozion privind impactul haosului asupra științei și societății. La acest simpozion, doi americani, David K. Campbell, de la Centrul pentru studii nucleare din Los Alamos (New Mexico), și Gottfried Mayer-Kress, de la Universitatea Californciei din Santa Cruz, au prezentat un referat despre "Ruloul teoriei haosului în securitatea internațională", iar Michele Boldrin a examinat modul în care teoria haosului ar putea aduce o nouă lumină în fluctuațiile economice. Termenul de haos este folosit de oamenii de știință nu în sensul convențional de dezagregare totală, ci într-un sens special. Teoria haosului se ocupă, în esență, de conceptul ordinei în dezordine.

Aceste preocupări nu sunt lipsite de sens. În multe privințe, lumea actuală este caracterizată ca o "dezordine mondială"; de aici și apariția concepției despre necesitatea unei "noi ordini mondiale". Într-adevăr, insecuritatea a luat noi dimensiuni. Proliferarea armelor de distrugere

în masă amenință să se accentueze, lumea este devastată de probleme grave - creșterea necontrolată a populației, povara datoriei externe, barierelor comerciale, drogurile, disparitatea crescândă între bogăți și săraci etc. Progresul crează, totodată, noi riscuri - pagube ecologice, bulversarea vieții familiale și comunitare, intruziune mai mare în viața și drepturile individuilor. Sentimentul național și revendicarea de suveranitate se afirmă cu o vigoare renăscută iar coeziunea statelor este amenințată de lupte violente etnice, sociale, religioase, culturale și lingvistice.

Dar cine să facă ordine în lumea noastră? Nu este, desigur, vorba ca cineva să-și asume rolul de jandarm mondial. O asemenea gădire este inaceptabilă statelor lumii. Singurul mecanism care poate acționa pentru o asemenea nouă ordine este O.N.U. și singurul cod de conduită în această uriașă operă este, deocamdată, Carta O.N.U. În afara Cartei nu se poate găsi nici o soluție acceptabilă tuturor statelor. Pe baza Cartei și a celorlalte norme și reguli convenite pe plan internațional există suficient spațiu de acțiune pentru întărirea rolului O.N.U. în viața internațională. Vedem, în acest sens, trei direcții principale de acțiune: menținerea păcii și asigurarea securității internaționale, întărirea cooperării economice internaționale și respectarea drepturilor fundamentale ale omului. Ne vom opri, aici, doar asupra unor aspecte ale primei direcții.

Menținerea păcii - obiective și mijloace

Acțiunile O.N.U. pentru pacea și securitatea internațională pot da rezultate numai dacă se bazează pe o concepție clară privind aceste operațiuni. Secretarul general al O.N.U. a prezentat, în 1992, Consiliului de Securitate și Adunării Generale o concepție adaptată la schimbările din situația internațională, care definește patru categorii de acțiuni O.N.U. pentru pace și securitate: a) operațiuni de diplomatie preventivă; b) operațiuni de restabilire a păcii; c) operațiuni de menținere a păcii; d) operațiuni de consolidare a păcii.

Elementul nou în actuala orientare a O.N.U. este atenția sporită față de diplomație preventivă. Până acum, operațiunile O.N.U. s-au desfășurat după izbucnirea conflictelor. Problema se pune ca desfășurarea operațiunilor O.N.U. să se facă în vederea prevenirii conflictelor. În cazul unei crize naționale, această desfășurare ar urma să se facă la cererea statului interesat, a părților interesate sau cu consimțământul lor iar în cazul unui diferend între două state, cu acordul lor și prezența O.N.U. de ambele părți ale frontierelor sau când o țară se simte amenințată și cere desfășurarea unei prezențe O.N.U.

În ultimii ani, au apărut situații deosebite, când forțele O.N.U. au fost chemate să intervină în crize interne. Prințipiu călăuzitor al activității O.N.U. este respectarea suveranității statului în cauză. Carta O.N.U. și toate tratatele internaționale prevăd obligativitatea respectării suveranității, integrității teritoriale și unității naționale a statelor.

În situațiile de criză internă trebuie avută în vedere o autoritate internă căreia să îl se recunoască dreptul de apel la forțele O.N.U. sau consimțământul pentru desfășurarea acestora. O asemenea problemă s-a pus în legătură cu Bosnia-Herțegovina. În alt exemplu este cel al Somaliei. În cazul Bosniei - Herțegovina, autoritatea de la Sarajevo

lor locale. Criza este totuși internă și operațiunile O.N.U. trebuie să se orienteze și după alt principiu al Cartei, cel al neamestecului în treburile interne ale statelor.

Dreptul la autodeterminare nu poate fi opus celorlalte principii ale relațiilor între state

Sunt forțe pe plan internațional care ar dori ca O.N.U. să-și fundamenteze acțiunile în folosul păcii și securității pe concepția suveranității limitate. Cel mai adesea, o asemenea concepție se sprijină pe opunerea principiului autodeterminării popoarelor, principiului suveranității, integrității teritoriale și independenței statelor. Dacă O.N.U. și-ar însuși o concepție bazată pe opozitia dintre cele două principii, s-ar introduce în relațiile internaționale un nou factor de dezordine mondială, de abuz de putere și dominație, de dictat, de insecuritate pentru popoare. Suveranitatea, integritatea teritorială și independența statelor în cadrul sistemului internațional existent și principiul autodeterminării popoarelor, principiul de mare valoare și importanță, nu trebuie permise să acționeze unul împotriva celuilalt.

În acest sens, ar trebui făcută și deosebirea necesară între statul național unitar și statul federal. Într-o federație, de genul fostei U.R.S.S. și fostei Iugoslavii, separarea republicilor componente în state independente n-a fost considerată de O.N.U. ca o abaterie de la principiul suveranității. Noile state proclamate independente au fost primite ca membre ale O.N.U. Dar, desigur, nu poate fi invocat dreptul la autodeterminare pentru destrămarea statelor naționale unitare. Este un merit

al O.N.U., dovedind forța concepției sale, acela că rezistă unor presiuni legate de așa-zisul drept la autodeterminare al minorităților etnice, religioase, sociale sau lingvistice. Dacă fiecare grup etnic, religios sau lingvistic va pretinde să devină stat în stat, nu vor mai fi limite pentru fragmentare, iar pacea, securitatea și bunăstarea economică pentru toată lumea vor deveni și mai dificil de realizat.

În contextul dezbatelerilor asupra forțelor internaționale de menținere a păcii, recent a apărut și ideea folosirii nu numai a forțelor O.N.U., ci și a forțelor organizațiilor regionale. Propunerea este ca folosirea acestor forțe să se exercite cu aprobată Consiliului de Securitate al O.N.U., așa cum, de altfel, se prevede și în Carta O.N.U. Pentru Europa, cea mai puternică organizație militară este NATO: ea este vizată în aceste discuții. Franța și Germania au venit cu o inițiativă proprie. Ele au constituit EUROCORPUL, o armată formată special din corpuș militare ale celor două țări care să fie folosite în caz de conflicte în Europa. Statele Unite nu le-a "suras" o astfel de inițiativă, care subminează autoritatea NATO. Folosirea NATO, a EUROCORPULUI și a altor organizații regionale pentru menținerea păcii în zonă ridică probleme foarte serioase pentru viața internațională. Încrederea în neutralitatea și imparțialitatea forțelor NATO și EUROCORP nu este a întregii comunități internaționale și nici măcar a Europei. Sugestiile unora de a folosi, de exemplu, forțele NATO în situația din fosta Iugoslavie n-au avut până în prezent vreun ecou. Este, desigur, cu totul altceva ca în cadrul forțelor O.N.U. de menținere a păcii să fie folosiți și militari din unele țări membre ale NATO: în acest caz, nu NATO, ca organizație, este implicată, ci doar țările respective.

■ Ambasador Petre TĂNĂSIE

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

DREPTURILE OMULUI

Întrre vorbe și fapte...

Potrivit unui document alcătuit pentru Conferința mondială de la Viena a drepturilor omului și transmis de A.F.P., cel puțin jumătate din populația mondială nu se bucură de drepturile fundamentale politice, economice, sociale și culturale. Încălcările acestor drepturi merg de la tortură până la lipsa apei de băut, trecând prin execuții, violuri, detinere arbitrară, violență, dispriții, sclavie și foame.

De la începutul anului, ONU a

primit 125 000 de plângeri, cu mult mai mult decât cele 43 000 de plângeri în legătură cu încălcările drepturilor omului, primite în 1992. În cursul primelor trei luni ale anului 1993, ONU a primit rapoarte asupra unui număr de 5000 de dispa-

riții, față de 17 000 pentru întregul an 1992. Numărul de refugiați fugind de foame, sărăcie, război civil sau de alte violențe era de 17 milioane în 1992, fără a număra cele 25 de milioane de persoane dislocate în propria lor țară.

Între 150 și 200 milioane de copii

din mai mult de 50 de țări sunt

folosiți ca mână de lucru ilegală.

Circa 700 milioane de adulți nu au

de lucru sau sunt folosiți insufi-

cienți ca mână de lucru.

Circa 780 milioane de persoane

sunt subalimentate, circa un mi-

liard de adulți nu au o educație

adecvată și între 1 și 1,4 miliard de persoane trăiesc în sărăcie absolu-

ta în timp ce un miliard de alte

persoane trăiesc în pragul sărăciei.

Tot potrivit Centrului pentru Drepturile Omului al ONU, circa 1,5 miliard persoane nu au un serviciu de sănătate adecvat, 1,3 miliard nu au apă potabilă și 2,3 miliarde sunt lipsite de instalații sanitare.

În fine, milioane de persoane sunt confruntate cu rasismul și cu xenofobia. Amenințările cu epidemii, precum tuberculoza și SIDA, sunt tot mai grave.

104 țări practică tortura sau maltratarea deținuților, în 45 de țări au loc "execuții în afara legalității", potrivit datelor oferite de Amnesty International (AI), iar conflictele naționale armate sunt însoțite de încălcări sistematice ale drepturilor omului.

**REVISTA
OPINIA
națională**

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitive de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Plața Presei Libere nr. 1, sect. 1 București - România.